

Δὲν ἐπῆγγα στοὺς Δελφούς. Συνήθως οἱ περιπέτειες καὶ οἱ κα-
κουχίες δὲ μὲ τρομάζουν, ἀλλ' εἶχα τόσο πολὺ κακοπάθει στὸ
«Φεστιβάλ τοῦ Ἀπόδημου Ἑλληνισμοῦ», ὥστε ἡ ἰδέα ὅτι θὰ
μποροῦσα νὰ ταλαιπωρηθῶ τὸ ἴδιο καὶ χειρότερα (ὅ,τι χα-
ρακτηρίζει τὸν κ. Καρζὴ δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ἡ διοργανωτικὴ
ικανότητα, καὶ δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ θὰ λύσει τὸ πραχτικὸ
πρόβλημα ποὺ προβάλλουν, πλὴν στὸ καλλιτεχνικόν, οἱ «Δελφι-
κὲς Γιορτές»), μὲ σταμάτησε. Τελικὰ, πληροφορήθηκα ὅτι, κα-
θὼς πολλοὶ συμμερίστηκαν τὶς δικές μου ἀνησυχίες καὶ δὲν ἐ-
πῆγε καθόλου κόσμος στοὺς Δελφούς, ἡ διαμονὴ ἐκεῖ ἦταν ἀνε-
τη· ἐν τούτοις, ὅταν εἶδα ἐδῶ τὶς παραστάσεις τοῦ «Θυμελικοῦ
Θιάσου», δὲ μετανόησα ποὺ δὲν πῆγα. Γιατί νὰ καταστρέψω μὲ
τὸ τύπωμα στὰ μάτια μου μιᾶς εἰκόνας κακῆς ποιότητος τὴν
ἀνάμνηση ποὺ διατήρησα ἀπὸ τὴν ἐκπαγλὴ σικελιανικὴ παρά-
σταση τοῦ «Προμηθέα»; Ὁ κ. Καρζὴς ἀφιέρωσε τὶς Δελφικὲς
του παραστάσεις στὴ μνήμη τοῦ Σικελιανοῦ· δὲ νομίζω ὅτι
τιμᾶται ἓνας δημιουργὸς ὅταν παρουσιάζεται μιὰ παρωδία τοῦ
ἔργου του.

Ὁ κ. Καρζὴς κάποτε μᾶς εἶχε δώσει πολλές ἐλπίδες. Ἡ οὐτο-

πιστική, στην ουσία, προσπάθειά του τῆς αὐτούσιας ἀναβίωσης τῆς ἀρχαίας τραγωδίας προσέφερε μερικά νέα στοιχεῖα, τὰ ὅποια θὰ μπορούσαν νὰ συμβάλουν στὴν αἰσθητικὴ ἐρμηνεία της. Οἱ παραστάσεις του πάντα εἶχαν ἓνα χαρακτηριστὴ πρωτοβάθμιο· φανταζόμαστε ὅμως ὅτι κάποτε θὰ ξεπερνοῦσε αὐτὸ τὸ στάδιο, ὅτι θὰ κατόρθωνε νὰ ἐξελιξοῦ καὶ νὰ ἐμπλουτίσει τὴν ἀρχικὴ του σύλληψη. Ἀλλὰ εἴτε γιατί στερεῖται ἀπὸ φαντασία, εἴτε γιατί ἔγνωε ἐντελῶς τὸ Θέατρο (τὸ ἔδειξε στὴν ἀνεκδιήγητὴ του σκηνοθέτηση ἐνὸς σύγχρονου ἱρλανδικοῦ ἐργου), σταθμεύει· κι ὅποιος σταθμεύει, ἀναγκαστικὰ ὑποχωρεῖ. Ἡ φετινὴ παράσταση τοῦ «Θυμελικοῦ Θιάσου» ἦταν ἡ χειρότερη ποὺ ἔχει ποτὲ παρουσιάσει, ἦταν ἀπαράδεκτη κι ἀπὸ τὴν πρὸ καλοπροαίρετῃ ἀκόμα ἀνοχῇ. Τί νὰ πρωτοαναφέρω; Τὸ ἀνέκφραστο, δῆθεν σχηματικὸ, σκηνικὸ, τὰ κοστοῦμια ποὺ ἦταν κουρέλια καὶ δὲν εἶχαν οὔτε τὰ χρώματα ποὺ ἀρμόζουν (ὅ,τι δέσποζε στὰ φορέματα τῶν Ὀκεανίδων ἦταν τὸ καφέ!), τὴν ἐλεεινὴ ἀρθρωση τοῦ χοροῦ καὶ τίς ἐντελῶς παιδιᾶστικες κινήσεις του, τὴν ἔλλειψη κάθε παλμοῦ του, τὴ μεγάλη ἀπόσταση ποὺ χωρίζε τὸν Προμηθεά ἀπὸ τὸ χορὸ καὶ ἐμπόδιζε κάθε μεταξὺ τους ἐπαφή, διασποῦσε τὴν τραγωδίαν, τὸ ἀπότομο ἀνέβασμα, στὸ τέλος, τῶν Ὀκεανίδων πρὸς τὸν Προμηθεά, ποὺ οὐκ ἀποροῦσε βέβαια νὰ θεωρηθεῖ ἓνα ἐπινόημα ἀν τὴν τραγωδίαν τὴν εἶχε σκηνοθετήσῃ ἓνας μοντέρνος σκηνοθέτης ἀλλὰ ποὺ εἶναι ἐντελῶς ἀδικαιολόγητο καὶ ξεκρέμαστο στὴν πιστὴ ἀναπαράσταση ποὺ ἐπιδιώκει ὁ κ. Καρζής; Guarda e passa.

Ἐν τούτοις, ἡ παράσταση δὲν ἐστερεῖτο ἀπὸ κάθε ἐνδιαφέρον. Μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθήσουμε μερικοὺς ἀξιόλογους ξένους ἠθοποιούς ποὺ μᾶς παρουσίασαν δημιουργικὰς ἐρμηνεῖς. Ἡ μετάκληση τῶν ξένων αὐτῶν ἠθοποιῶν ἀπὸ τὸν κ. Καρζή πρέπει, βασικά, σφοδρότατα νὰ κατακριθεῖ. Οἱ ἠθοποιοὶ αὐτοὶ θὰ σχημάτισαν ἀπὸ τὴν παράσταση στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος μιὰ οἰχτρὴ ἐντύπωση γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ Θέατρο καὶ γιὰ τὴ στάθμην τοῦ πολιτισμοῦ μας, καὶ εἶναι πιθανὸν ἡ

γνώμη τους αυτή πολύ να μάς ζημιώσει στο εξωτερικό. 'Η μετακλήση των ξένων ήθοποιών πρέπει να γίνει άφορμή ενός σοβαρού κι αυστηρού ελέγχου της εργασίας του κ. Καρζή. 'Ο κ. Καρζής πέρασε την ηλικία που δικαιολογούνται και κάπως συγχωρούνται οι ούτοπιες και οι φρεναπάτες που οδηγούν σε βλαβερές επιπολαιότητες. 'Ο κ. Καρζής δέν έχει τὸ δικαίωμα, γιά νά κάνει τὸ κέφι του, νά ρεζιλεύει τὸν τόπο του.

'Εμεῖς ὅμως κάτι σημαντικὸ ἀντλήσαμε: πλουτισθήκαμε ἀπὸ τὴν παρουσία τῶν ξένων ἡθοποιῶν. 'Ο Νορβηγὸς ἡθοποιὸς κ. Νίλσεν μᾶς παρουσίασε ἐπιβλητικὰ καὶ ὑποβλητικὰ ἕναν μεγαλοπρεπέστατο Προμηθεά, ἕναν Προμηθεά πὺ ὑποφέρει ἀλλὰ καὶ ἐγκαρτερεῖ, γιὰτὶ δραματίζεται πέρα ἀπὸ τὰ πάθη του τὴν τελειὴ του δικαίωση, ὁ 'Ελβετὸς κ. Λῶνερ μᾶς μετέδωσε ρεαλιστικὰ ἀλλὰ καὶ συγκλονιστικὰ τοὺς φριχτοὺς πόνους τοῦ καρφωμένου Προμηθεά καὶ τὴν ἐπανάστασή του. Παρακολοθηθήκαμε πῶς οἱ μεγάλοι, δόκιμοι ἡθοποιοὶ διαμορφώνουν καὶ δημιουργοῦν τὸ ρόλο τους, προσθέτουν στὸ πρόσωπο πὺ ἑνσαρκώνουν τὴ δική τους προσωπικότητα. 'Η σύλληψη τοῦ Καναδοῦ ἡθοποιοῦ κ. Ρόλανδ ἦταν συγγενικὴ μὲ τοῦ κ. Λῶνερ, ἀλλὰ τὴν ἀπέδωσε μὲ πολὺ λιγότερη ἔνταση καὶ παραστατικότητα, ἡ ἔρμηνεία τοῦ κ. Κατράκη εἶχε ὁμοιότητες μὲ τοῦ κ. Νίλσεν ἀλλ' ἦταν πολὺ λιγότερα δυναμικὴ, προεχτατική. 'Ο κ. Κατράκης εἶχε ὠραῖο παράστημα, ἀρμονικὲς κινήσεις, θερμοὺς τόνους φωνῆς, ἀλλὰ δέν προσέδωσε ὄντοτητα στὸν Προμηθεά. Τὸ παίξιμό του εἶχε ἕνα χαραχτήρα ἐξωτερικὸ, διακοσμητικὸ, στατικὸ.

Εἶναι ἀσφαλῶς πολὺ χρήσιμο γιά μᾶς νά παρακολουθοῦμε ξένους δόκιμους ἡθοποιούς· ἀλλιῶς, χάνουμε τὸ μέτρο τῆς σύγκρισης. 'Απὸ τὴν ἀποψη αὐτή, ὑφείλουμε χάρη στὸν κ. Καρζή. 'Επίσης τοῦ ὀφείλουμε εὐγνωμοσύνη, γιὰτὶ ἔδωσε τὸν ἐξαισιόχορὸ τῆς λαίδης Λήττον, πὺ εἶναι μιὰ χορεύτρια μὲ ἐντελῶς ἐξαιρετικὴ χάρη, κομψότητα καὶ γοητεία. 'Απὸ τοὺς ἄλλους ἡθοποιούς πὺ ἔπαιζαν στὸν «Προμηθεά», ἀξίζει ἰδιαίτερα νά

1 Ἰουλίου 1952

78

ἀναφερθεῖ ἡ Κ.α Ζωγράφου, ποὺ μᾶς ἔδωσε μιὰ πειστικὴ καὶ
καλλιτεχνικὴ, ἀρκετὰ δημιουργικὴ ἐνσάρκωση τῆς Ἰῶς.

* * *